

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

De speciebus mendacij. 2

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

Vtrum mendacium sufficienter diuidatur per mendacium officiosum, iocosum, & perniciosum?

573
3. d. 38.
a. 2. et 5.
et op. 64.
c. 25. &
26. et Pf.
5. co. 5.
l. 7. text.
43. t. 3.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod mendacium insufficienter diuidatur per mendacium officiosum, iocosum, & perniciosum. Diuisio enim est danda secundum ea quæ per se conueniunt rei: vt patet per Philosophum in septimo Metaphysic. * Sed intentio effectus est præter speciem actus moralis, & per accidens se habet ad ipsum, vt videtur. Vnde & infiniti effectus possunt consequi ex vno actu. Sed hæc diuisio datur secundum intentionem effectus. Nam mendacium iocosum est quod fit causa ludi. Mendacium autem officiosum est quod fit causa vtilitatis. Mendacium autem perniciosum est quod fit causa nocimenti. Ergo inconuenienter hoc modo diuiditur mendacium.

in lib. de
mendacio,
c. 14. t. 4.

¶ 2 Præterea, Augustinus * in libro contra mendacium, diuidit mendacium in octo partes. Quorum primum est in doctrina religionis. Secundum, est, quod nulli prodest, & obfit alicui. Tertium est, quod prodest ita vni, vt alteri obfit. Quartum est, quod fit sola mentiendi fallendique libidine. Quintum est, quod fit placendi cupiditate. Sextum est, quod nulli obest, & prodest alicui ad conseruandam pecuniam. Septimum est, quod nulli obest, & prodest alicui ad vitandum mortem. Octauum, quod nulli obest, & prodest alicui ad vitandum immunditiam corporalem. Ergo videtur quod prima diuisio mendacij sit insufficiens.

lib. 4 c. 7.
§o. 3.

¶ 3 Præterea, Philosophus in quarto Ethicor. * diuidit mendacium in iactantiam, quæ verum excedit in dicendo; & ironiam, quæ deficit à vero in minus. Quæ duo sub nullo prædictorum membrorum continentur. Ergo videtur quod diuisio prædicta mendacij sit incompetens.

S E D contra est, quod super illud Psalmi quinti, Perdes omnes qui loquuntur mendacium: dicit gloria

sa*, quod sunt tria genera mendaciorum. Quoddam enim sunt pro salute, & commodo alicuius. Est etiam aliud genus mendacij, quod fit ioco. Tertium verò mendacij genus est, quod fit ex malignitate. Primum autem horum trium dicitur officiosum, secundum iocosum, tertium perniciosum. Ergo mendacium in tria prædicta diuiditur.

RESPONDEO dicendum, quod mendacium tripliciter diuidi potest. Vno modo, secundum ipsam mendacij rationem, quæ est propria & per se mendacij diuisio. Et secundum hoc, mendacium in duo diuiditur, scilicet in mendacium quod transcendit veritatem in maius, quod pertinet ad iactantiam; & in mendacium, quod deficit à veritate in minus, quod pertinet ad ironiam: vt patet per Philosophum in quarto Ethicorum*. Hæc autem diuisio ideo per se est ipsius mendacij: quia mendacium, in quantum huiusmodi, opponitur veritati, vt dictum est †. Veritas autem æqualitas quædam est, cui per se opponitur maius & minus. Alio modo potest diuidi mendacium, in quantum habet rationem culpæ, secundum ea quæ aggravant, vel diminuunt culpam mendacij, ex parte finis intenti. Aggravat autem culpam mendacij, si aliquis per mendacium intendat alterius nocumentum: quod vocatur mendacium perniciosum. Diminuitur autem culpa mendacij, si ordinetur ad aliquod bonum, vel delectabile, & sic est mendacium iocosum: vel utile, & sic est mendacium officiosum, quo intenditur iuuamentum alterius, vel remotio nocumenti. Et secundum hoc diuiditur mendacium in tria prædicta*. Tertio modo diuiditur mendacium vniuersaliter secundum ordinem ad finem, siue ex hoc addatur vel diminuatur ad culpam mendacij, siue non. Et secundum hoc diuisio est octo membrorum, quæ dicta est: * in qua quidẽ tria prima membra continentur sub mēdacio pernicioso: quod quidem fit vel contra Deum, & ad hoc pertinet primum mendacium quod est in doctrina religionis:

Pp 4 vel

est Aug. ibi. to 8. Et lib. de mēdacio. c. 14. t. 4.

c. homines. 22. q. 2.

lib. 4 c. 7. to. 5. art. prac.

in ar. ad oppositū.

ar. 2. huius ar.

vel est contra hominem. Siue sola intentione nocendi alicui: & sic est mendacium, secundum quod scilicet nulli prodest, & obest alicui. Siue etiam intendatur in nocimento vnus, velitas alterius: & hoc est tertium mendacium, quod vni prodest, & alteri obest. Inter quæ tria, primum est grauissimum: quia semper peccata contra Deum sunt grauiora, vt supra dictum est. Secundum autem est grauius tertio, quod diminuitur ex intentione vilitatis alterius. Post hæc autem tria, quæ superaddunt ad grauitatem culpæ mendacij, ponitur quartum: quod habet propriam quantitatem sine additione, vel diminutione. Et hoc est mendacium quod fit ex sola mentiendi libidine, quod procedit ex habitu. Vnde & Philosophus dicit in quarto Ethicorum, quod mendax eo quod talis est secundum habitum, ipso mendacio gaudet. Quatuor vero subsequentes modi diminuunt de culpa mendacij. Nam quintum est mendacium iocosum, quod fit placendi cupiditate. Alia verò tria continentur sub mendacio officioso: in quo intenditur quod est alteri vtile: vel quantum ad res exteriores, & sic est sextum mendacium, quod prodest alicui ad pecuniam conseruandam: vel est vtile corpori, & hoc est septimum mendacium, in quo impeditur mors hominis: vel etiam vtile est ad honestatem virtutis, & hoc est octauum mendacium, in quo impeditur illicita pollutio corporalis. Patet autem quod quanto bonum intantum est melius, tanto magis minuitur culpa mendacij. Et ideo si quis diligenter consideret, secundum ordinem prædictæ enumerationis, est ordo grauitatis culpæ in istis mendacijs. Nam bonum vtile præfertur delectabili, & vita corporalis præfertur pecuniæ, honestas autem ipsi corporali vitæ.

Et per hoc patet responsio Ad obiecta.

2.9.73.
art. 9.

4.0.7.
15.